

Veen en vette klei; is dat het ideaal?

In een vorig artikel sprak ik over tuinieren op arme droog zuur zand, en de problemen daarbij. Maar vette klei kan ook lastig zijn. Nu heb ik daar zelf weinig ervaring mee. Maar in boeken is er toch wel wat informatie over te vinden, en mijn ervaring op de droge grond kan wellicht helpen, omdat vette klei in een zonnige zomer flink kan uitdrogen. Net als op het zure zand, moeten het sterke planten zijn, die zowel natte voeten en een rijke dis als een droog kleimasker overleven.

Gelukkig voldoen veel ruigteplanten aan deze eisen. Bijvoorbeeld de familie Lysimachia, waarbij vooral de soort clethroides door vlinders bezocht wordt. Helaas staat deze familie erom bekend dat ze graag je hele tuin door gaan lopen. Een waakzaam oog bij het onderhoud is hier dus op zijn plaats. Het voordeel is wel dat de Lysimachia zowel vocht als enige droogte verdraagt.

Een andere plant is de kattestaart, oftewel Lythrum salicaria. Er zijn inmiddels verschillende cultivars van ontwikkeld die variëren in kleur van roze tot magentarood. Ook de hoogte verschilt van 80-130cm. Lythrum trekt zowel dag als nachtvlinders met haar nectar(kleine vos en kleine vuurvlieder, witjes, citroentje en dikkopjes), maar enkele vlinders zetten zelfs hun eitjes af op deze heemplant zoals het boomblauwtje. Lythrum heeft een echt vochtige grond nodig. Geen idee hoe de plant zich houdt op uitgedroogde vette klei, maar ik verwacht dat een korte droge periode geen probleem is. Lythrum is mooi in combinatie met Phloxen, Persicaria en Ligularia. Als er een vijver in de tuin staat, dan is het moerasgedeelte een prima plaats voor deze bella donna, die er ook met uitgebloeide bloemstengels en een vlammende herfstkleur erg mooi uitziet. Wellicht zaait ze zich uit in de tuin op een plek die haar zelf schikt.

Uit de vlinderplanten top-10 is er de Eupatorium aan te wijzen, als ruigteplant voor vette klei. Bijna alle leverkruidachtigen trekken vlinders aan. Zowel de inheemse Eupatorium cannabinum als de cultivars van Eupatorium maculatum.

Eupatorium, Helianthus 'Lemon Queen',

Persicaria, Veronicastrum en Pennisetum in de Sussex Prairies Garden in Engeland

Het kunnen reusachtige planten worden met mooie roze bloemschermen. *Eupatorium purpureum* bereikt zelfs een hoogte van 2m. *Eupatorium chinense* bloeit met grauwwitte bloemen en is daarmee een van de minder mooie cultivars, maar juist voor vlinders zeer aanbevelenswaardig. Mede door de gunstige bloeitijd. *Eupatorium rugosum* 'Chocolate' is geliefd om zijn donkere blad, maar hij bloeit niet erg rijk en zal dus niet veel vlinders trekken. *Eupatorium* is een vochtminnende plant, maar zelfs op zeer droge grond wil hij het wel doen, mits in de lichte schaduw. En zeker geen warme middagzon op zijn blad.

In het jaarverslag van de Vlinderstichting staat een overzicht "Hoe gaat het met de vlinders". Daaruit blijkt dat de Atalanta in aantal achteruit gaat. De Atalanta kan tot laat in het jaar in ons land worden aangetroffen. Drinkend van nectar of rottend fruit, zoals appels. De zilverkaars (*Actaea* of *Cimicifuga*) is een vaste plant met prachtige witte bloeiaren. Deze plant heeft voldoende vocht nodig en is geschikt voor klei en veengrond. Atalanta's drinken van de nectar. Maar niet alleen de bloeiwijze heeft sierwaarde, ook het grote blad is erg mooi. Er zijn zelfs cultivars met roodbruin blad, dat erg mooi combineert met de lichtgekleurde bloeiwijze. Leuk met herfstanemonen en herfstasters.

De *Ligularia* met haar grote gele margrietachtige bloemen trekt ook Atalanta's aan, evenals dagpauwoog, kleine vos en distelvlinder. Ook deze plant heeft grote bladeren met sierwaarde. Bij *Ligularia dentata* 'Desdemona' heeft het blad een rode zweem, vooral aan de onderzijde. *Ligularia* is goed te combineren met *Lythrum*, *Hemerocallis*, *Eupatorium* en *Persicaria*.

Veronicastrum doet het volgens vele kwekerijen ook op kleigrond. Op zeer zware klei is het wellicht handig wat compost door de grond te doen. Want ze houden van humusrijke grond. Het zijn langlevende planten die er voor en na de bloei ook mooi uitzien. In het najaar verkleuren de bladeren geel. *Veronicastrum* 'Temptation' staat mooi naast het siergras *Panicum* 'Rehbraun'. |

Boomblauwtje op Veronicastrum sibiricum 'Red Arrows'

In het artikel over droge zandgrond vertelde ik over de mooie aster 'Little Carlow', die vlinders lokt en ongevoelig zou zijn voor meeldauw. Helaas niet op droog zand, dat vermengd was met compost. Ook op vette klei zou ik deze plant niet uitproberen voor de zekerheid. Wel op veengrond, op een open koele plek met evt. een klein beetje schaduw. Ook dan zou ik compost toevoegen aan de grond, omdat een van de ouders Aster cordifolius is die gewoonlijk aan de bosrand staat in humusrijke grond. Voor kleigrond is Aster novi-belgii een betere keuze. Bijvoorbeeld de cultivar 'Schöne von Dietlikon' met lilaparse bloemen. Zij staat mooi naast Rudbeckia, Solidago en Helianthus 'Lemon Queen'.

De nummer een voor vlinders, de Buddleja, doet het gelukkig op bijna elke grondsoort goed. Soms te goed, want hij kan zich behoorlijk uitzaaien. Gelukkig zitten de kwekers niet stil en zijn er inmiddels vlinderstruiken die wel nectar leveren, maar geen zaad vormen. De Buddleja 'Blue Chip' is zo'n cultivar. Het is een lage heester met grijsgroen blad en lilablauwe bloempluimen en daarmee een goede vervanger van de Buddleja 'Nanho Blue'.

Vernonia is een heel hoge vlinderplant met kleine purperen bloempjes. Veengrond en kleigrond zouden voor deze plant geen probleem moeten zijn. En vlinders zijn je dankbaar. De plant is makkelijk en kan jaren lang op dezelfde plek staan zonder te worden gescheurd of opgebonden. De paarse bloempjes combineren mooi met de citroengele Helianthus 'Lemon Queen'.

Tot slot zijn er ook fruitsoorten die geschikt zijn voor kleigrond, alhoewel een portie compost goed schijnt te zijn. De gewone aalbes is leuk voor jezelf, maar ook voor enkele nachtvlinders en hun rupsen. Bijvoorbeeld voor de plakker, waarvan de rupsen het blad eten.

Deze twee plakkers vond ik op mijn aalbessenstruik. Voor de foto heb ik ze er even af gehaald, met blad en bes.

Lythrum salicaria (kattestaart, h80, bl 6-7) $\phi \phi \Delta \mathcal{F}$

- **Ligularia dentata** 'Desdemona' (ligularia, gele bloem, h100, bl 7-8) $\phi \Delta \mathcal{F}$
- **Hesperis matronalis** (Damastbloem, lila bloem, h70, bl 5-6) $\phi \phi \Delta \mathcal{F}$
- **Phlox paniculata** 'Lichtspeel' (Flox, lichtroze bloem, h120, bl 7-8) $\phi \Delta \mathcal{F}$

Actaea simplex atropurpureum (cimicifuga, h125-150, bl 10-11) $\phi \Delta \mathcal{F}$

- **Sambucus nigra** 'Black Beauty' (syn. 'Gerda') h500cm, bl 6-7) $\phi \Delta \Delta \mathcal{F}$
- **Aster novi-belgii** 'Schöne von Dietlikon' (lila herfstaster, h100, bl 9-10) $\phi \Delta \mathcal{F}$
- **Molinia** 'Transparent' (Pijpestrootje, h180, bl 8-10) Δ

Ribes rubrum (aalbes/rode bes, h1-1,5m, bl 4-5) $\phi \Delta \Delta \mathcal{F}$

- **Euphorbia polychroma** (Wolfsmelk, geelgroene bloei, h30-50, bl 4-6) \mathcal{F}
- **Ajuga reptans** (zenegroen, paarsblauwe bloemen, h15, bl 5-6) $\phi \Delta \Delta \mathcal{F}$
- **Lunaria annua** (Judaspennig, paarsroze bloemen, h90, bl 4-) $\phi \phi \Delta \Delta \mathcal{F}$

Eupatorium maculatum 'Atropurpureum' (roze bloemschermen, h200, bl 8-9) $\phi \Delta \Delta \mathcal{F}$

- **Vernonia crinita** (ijzerkruid, purperen bloempjes, h180, bl 9-10) $\phi \Delta \mathcal{F}$
- **Miscanthus sinensis** (Japans sierriet, witte bloempluimen, h170, bl 8-10)
- **Helianthus 'Lemon Queen'** (citroengele zonnebloempjes, h180, bl 8-9,) $\phi \Delta \mathcal{F}$
- **Verbena bonariensis** (Paarse bloemschermjes op lange stelen, h140, bl 7-9) $\phi \Delta \mathcal{F}$

Symbolen :

ϕ = waardplant dagvlinder

Δ = waardplant nachtvlinder

ϕ = nectarplant dagvlinder

Δ = nectarplant nachtvlinder

\mathcal{F} = nectarplant zweefvliegen/bijen/etc. = potentiële prooien voor libellen

h80 = plant is 80 cm hoog

bl 7-9 = plant bloeit van maand 7 tot in maand 9 (juli tot in september)

Geraadpleegde literatuur;

- **Crafer, Tim.** Foodplant list for the Caterpillars of Britain's Butterflies and Larger Moths. Atropos 2005
- **Waring, P. en Townsend, M.,** Nachtvinders: veldgids Nederland en België. Tirion 2006/2007
- **Koster, Arie,** Plantenvademecum, voor tuin, park en landschap. Fontaine uitgevers 2007
- **Picton, Paul.** The Gardener's Guide to Growing ASTERS. David & Charles Publishers 1999

Tekst en foto's: Welmoed Huisman, Robinia tuinontwerp, www.robinia-tuin.nl